

భారత దేశ చరిత్ర - బెంగాల్ విభజన

బెంగాల్ విభజన 1905

1905లో బెంగాల్ విభజన, భారత జాతీయవాదుల నుండి తీవ్ర వ్యతిరేకతను ఎదుర్కొన్నప్పటికీ, భారత జాతీయ కాంగ్రెస్కు గణనీయమైన మలుపు తిరిగింది. బ్రిటిష్ ఇండియా వైస్రాయ్ లార్డ్ కర్జన్, విశాలమైన ప్రావిన్స్లో పాలనను మెరుగుపరచడానికి విభజనను ప్రతిపాదించాడు. బెంగాల్, బీహార్ మరియు ఒరిస్సా 1765 నుండి ఏకీకృత ప్రాంతంగా ఉన్నాయి, కానీ 1900 నాటికి దాని పరిమాణం నిర్వహించలేనిదిగా మారింది. తూర్పు బెంగాల్, బలహీనమైన సంబంధాలతో, పశ్చిమ బెంగాల్ మరియు బీహార్గా విడిపోయింది, ఇది బెంగాల్ విభజనకు దారితీసింది. ఈ సంఘటన భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ మధ్యతరగతి రాజకీయ సంస్థ నుండి విస్తృత, అభివృద్ధి చెందుతున్న ఉద్యమంగా పరిణామం చెందింది.

బెంగాల్ విభజన 1905 నేపథ్యం

- ప్రస్తుత పశ్చిమ బెంగాల్, బీహార్, ఒడిషా, బంగాదేశ్ మరియు అస్సాంలతో కూడిన బెంగాల్ 1765 నుండి బ్రిటిష్ పాలనలో ఉంది.
- ప్రావిన్స్ దాని పెద్ద పరిమాణం మరియు వేగంగా పెరుగుతున్న జనాభా కారణంగా నిర్వహించడం సవాలుగా మారింది, 20వ శతాబ్దం ప్రారంభంలో దాదాపు 80 మిలియన్లకు చేరుకుంది.
- బెంగాల్ తూర్పు ప్రాంతంలోని గ్రామీణ ప్రాంతాలు పరిశ్రమ, విద్య మరియు ఉపాధి పరంగా నిర్లక్ష్యం చేయబడ్డాయి, చాలా అభివృద్ధి కలకత్తా చుట్టూ కేంద్రీకృతమై ఉంది.
- లార్డ్ కర్జన్ భారతదేశానికి రాకముందే పరిపాలనా సౌలభ్యం కోసం ప్రావిన్స్ను విభజించాలనే ఆలోచన ఉంది, అస్సాం 1874లో విడిపోయింది.
- మొదట్లో, కర్జన్ విభజనను పూర్తిగా పరిపాలనాపరమైన చర్యగా ప్రతిపాదించాడు, కానీ తరువాత పెరుగుతున్న జాతీయవాదాన్ని అణగదొక్కే రాజకీయ సాధనంగా చూశాడు.
- ప్రతిపాదిత విభజన ఫలితంగా రెండు ప్రావిన్సులు ఏర్పడతాయి: బెంగాల్ (పశ్చిమ బెంగాల్, ఒడిషా మరియు బీహార్తో సహా) మరియు తూర్పు బెంగాల్ మరియు అస్సాం.
- బెంగాల్ ఐదు హిందీ మాట్లాడే రాష్ట్రాలను సెంట్రల్ ప్రావిన్సులకు కోల్పోతుంది కానీ అదే ప్రాంతం నుండి ఒడియా మాట్లాడే రాష్ట్రాలను పొందుతుంది.
- తూర్పు బెంగాల్ హిల్ త్రిపుర, చిట్టగాంగ్, రాజ్షాహి మరియు ఢాకా విభాగాలను కలిగి ఉంటుంది, దాని రాజధాని ఢాకా.
- బెంగాల్లో హిందూ మెజారిటీ ఉంటుంది, అయితే తూర్పు బెంగాల్ మరియు అస్సాంలో ముస్లిం మెజారిటీ ఉంటుంది. కలకత్తా రాజధానిగా ఉంటుంది.

బెంగాల్ విభజన 1905 కారణాలు

1905లో, భారతదేశంలోని బ్రిటిష్ అడ్మినిస్ట్రేటర్ లార్డ్ కర్జన్ అక్టోబర్ 16న బెంగాల్ విభజనను అమలు చేశాడు. ఈ విభజన వెనుక ఉద్దేశం ప్రధానంగా పరిపాలనాపరమైన పరిశీలనల నుండి ఉద్భవించింది. గణనీయమైన జనాభా కలిగిన విస్తారమైన ప్రావిన్స్ అయిన బెంగాల్, తూర్పు ప్రాంతంలో మరింత క్రమబద్ధమైన మరియు నైపుణ్యంతో కూడిన పాలనా నిర్మాణాన్ని ఏర్పాటు చేయడానికి విభజించబడింది.

- బెంగాల్ విభజన ప్రాంతం అంతటా గణనీయమైన రాజకీయ అశాంతి మరియు వ్యతిరేకతను ఎదుర్కొంది.
- బెంగాలీలు విభజనను తమ దేశానికి అవమానంగా భావించి, బెంగాల్ పునరేకీకరణకు పిలుపునిచ్చారు.
- ఆ సమయంలో ప్రముఖ రాజకీయ సంస్థ అయిన ఇండియన్ నేషనల్ కాంగ్రెస్ జాతి పరంగా విభజనను ఖండించింది.
- ప్రావిన్స్ లోని పశ్చిమ ప్రాంతంలోని మెజారిటీ బెంగాలీలు తమ ప్రావిన్స్ లో భాషాపరమైన మైనారిటీగా మారే అవకాశం ఉన్నందున ఈ మార్పును వ్యతిరేకించారు.
- అనేక మంది బెంగాలీ ముస్లింలు విభజనకు మద్దతు ఇచ్చారు, కొత్త ప్రావిన్స్ లో మెజారిటీగా మారడం ద్వారా వారి విద్యా, ఆర్థిక మరియు రాజకీయ ప్రయోజనాలను మెరుగుపరుస్తుందని వారు విశ్వసించారు.
- ఢాకాలో యూనివర్సిటీని ఏర్పాటు చేస్తానని లార్డ్ కర్జన్ వాగ్దానం చేయడం వల్ల ముస్లింలు తమ విద్య మరియు జీవన ప్రమాణాలను మెరుగుపరుచుకునే అవకాశంగా భావించారు.
- బెంగాల్ విభజన అనేది బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం తమ "విభజించు మరియు పాలించు" వ్యూహాన్ని అమలు చేయడానికి ఉపయోగించిన వ్యూహంగా భావించబడింది, దేశంలో దేశభక్తి భావాలను బలహీనపరిచింది.
- విభజనకు వ్యతిరేకత స్వదేశీ మరియు బహిష్కరణ ఉద్యమాల వంటి జాతీయవాద సంస్థల ఏర్పాటుకు దారితీసింది, బ్రిటిష్ వస్తువులను బహిష్కరించాలని మరియు భారతీయ పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించాలని వాదించింది.
- విభజన ఫలితంగా ఏర్పడిన మతపరమైన విభజనలు కూడా 1906లో ముస్లిం లీగ్ ఏర్పాటుకు దోహదపడ్డాయి.

బెంగాల్ విభజన 1905 ప్రతిచర్య

విభజన ప్రకటన బెంగాల్ అంతటా విస్తృతమైన రాజకీయ గందరగోళం మరియు ప్రదర్శనలను ప్రేరేపించింది. బెంగాలీ జనాభా విస్తృతంగా విభజనను తమ మాతృభూమి పట్ల అవమానకరమైన చర్యగా భావించింది, బెంగాల్ పునరేకీకరణ కోసం బలమైన డిమాండ్ కు ఆజ్యం పోసింది.

- రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ విభజనకు ప్రతిస్పందనగా 'అమర్ సోనార్ బంగ్లా' అనే ప్రసిద్ధ పాటను కంపోజ్ చేశారు, ఇది తరువాత బంగ్లాదేశ్ జాతీయ గీతంగా మారింది,
- భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ విభజనను తీవ్రంగా వ్యతిరేకించింది, ఇది మతపరమైన మార్గాల్లో విభజన చర్యగా భావించింది.

- బెంగాల్ పశ్చిమ ప్రాంతంలోని నిరసనకారులు తమ ప్రావిన్స్ లో భాషాపరమైన మైనారిటీలుగా మారడం గురించి ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు, ఎందుకంటే ఒడియా మరియు హిందీ మాట్లాడే వారి సంఖ్య బెంగాలీలను మించిపోయింది.
- కొంతమంది బెంగాలీ ముస్లింలు విభజనను స్వాగతించారు, కొత్త ప్రావిన్స్ లో మెజారిటీగా తమ విద్యా, ఆర్థిక మరియు రాజకీయ ప్రయోజనాలకు ప్రయోజనం చేకూరుతుందని నమ్ముతున్నారు.
- ఢాకాలో యూనివర్సిటీని ఏర్పాటు చేస్తానని లార్డ్ కర్జన్ వాగ్దానం చేయడం, విద్య మరియు జీవన ప్రమాణాలలో ముస్లింల అభివృద్ధికి ఒక అవకాశంగా భావించబడింది.
- బ్రిటీష్ అధికారులచే విభజించి పాలించే ఎత్తుగడగా ప్రజలు గుర్తించినందున, విభజన దేశవ్యాప్తంగా విస్తృతమైన వ్యతిరేకతను ఎదుర్కొంది.
- అసలు విభజన తేదీకి ముందే నిరసనలు ప్రారంభమయ్యాయి, ఆ రోజు సంతాప దినం పాటించారు.
- రాగూర్ హిందువులు మరియు ముస్లింలు ఒకరికొకరు రాఖీలు (సింబాలిక్ థ్రెడ్లు) కట్టుకోవాలని ప్రోత్సహించారు.
- కొంతమంది ముస్లింలు కూడా విభజనను వ్యతిరేకించారు.
- ప్రజలు బ్రిటీష్ వస్తువులను బహిష్కరించడం మరియు స్వదేశీ పరిశ్రమలకు మద్దతు ఇవ్వడం ప్రారంభించినందున, స్వదేశీ మరియు బహిష్కరణ ఉద్యమాలను ప్రేరేపించడంలో బెంగాల్ విభజన ముఖ్యమైన పాత్ర పోషించింది.
- విభజన దేశంలో మతపరమైన చీలికకు దోహదపడింది మరియు చివరికి 1906లో ముస్లిం లీగ్ ఏర్పడటానికి దారితీసింది.

బెంగాల్ విభజన 1905 రద్దు

- విస్తృతమైన రాజకీయ నిరసనల కారణంగా 1911లో బెంగాల్ విభజన రద్దు చేయబడింది.
- రద్దు తరువాత, మతపరమైన విభజనలకు బదులుగా భాషాపరమైన పరిశీలనల ఆధారంగా కొత్త ప్రావిన్సులు ఏర్పడ్డాయి.
- బీహార్ మరియు ఒరిస్సా ప్రావిన్సులు బెంగాల్ నుండి వేరు చేయబడ్డాయి మరియు అవి చివరికి 1936లో ప్రత్యేక ప్రావిన్సులుగా మారాయి.
- అస్సాం ప్రత్యేక ప్రావిన్స్ కూడా స్థాపించబడింది.
- బ్రిటీష్ ఇండియా రాజధాని 1911లో కలకత్తా నుండి ఢిల్లీకి మార్చబడింది.
- విభజన తిరోగమనం జరిగినప్పటికీ, ఇది బెంగాల్ లో హిందువులు మరియు ముస్లింల మధ్య మతపరమైన గతిశీలతపై శాశ్వత ప్రభావాన్ని చూపింది.
- విభజన ద్వారా ప్రేరేపించబడిన విభజన విధానాలు మరియు మతపరమైన ఉద్రిక్తతలు దాని రద్దు తర్వాత కూడా కొనసాగాయి.

బెంగాల్ విభజన మరియు స్వదేశీ ఉద్యమం

బెంగాలీ హిందువులు పరిపాలనలో ఎక్కువ భాగస్వామ్యం కోసం ప్రచారానికి నాయకత్వం వహించారు, అయితే ముస్లింలు తూర్పులో ముస్లిం పాలనకు అనుకూలంగా ఉన్నందున విభజనకు మద్దతు ఇచ్చారు.

విభజన తర్వాత జరిగిన సంఘటనలు దేశవ్యాప్త బ్రిటీష్ వ్యతిరేక ఉద్యమాన్ని రేకెత్తించాయి, వీటిలో బహిష్కరణలు, నిరసనలు

మరియు పశ్చిమ బెంగాల్ ప్రావిన్స్ అధినేతపై హత్యాయత్నం జరిగింది.

బెంగాల్ విభజన 1911లో చెల్లదని ప్రకటించడానికి ముందు ఐదు సంవత్సరాలు మాత్రమే కొనసాగింది.

విభజనకు కారణమైన బ్రిటన్ యొక్క "డివైడ్ ఎట్ ఇంపీరియా" విధానం ఈ ప్రాంతాన్ని ప్రభావితం చేస్తూనే ఉంది.

- 1919లో హిందువులు మరియు ముస్లింలకు వేర్వేరు ఎన్నికలు ప్రవేశపెట్టబడ్డాయి, ఇది వర్గాలను మరింత విభజించింది.
- హిందువులకు ఒకటి, ముస్లింలకు ఒకటి రెండు ప్రత్యేక రాష్ట్రాల డిమాండ్ దేశవ్యాప్తంగా ఊపందుకుంది.
- 1947లో, బెంగాల్ మళ్లీ మత ప్రాతిపదికన విభజించబడింది, తూర్పు పాకిస్తాన్ ఏర్పడింది.
- బంగ్లాదేశ్, ఒక స్వతంత్ర రాష్ట్రం, సాంస్కృతిక కారణాల వల్ల మరియు తూర్పు పాకిస్తాన్ నుండి స్వాతంత్ర్యం కోసం 1971లో ఏర్పడింది.

